

RAPPORT

Utvärdering av TP SAMS etableringsfas

UTKAST 171130

TP SAMS

Transportsektorns samverkan
inför samhällsstörningar

Trafikverket

Postadress: Adress, Post nr Ort

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Utvärdering av TP SAMS etableringsfas

Författare: Towe Lindqwister, Nikolina Ståhl

Dokumentdatum: 2017-11-30

Ärendenummer: [Ärendenummer NY] (I förekommande fall, annars tas raden bort)

Version: 0.1

Fastställt av: Roland Sandelin

Kontaktperson: Roland Sandelin, Kajsa Helmbring

Publikationsnummer: (I förekommande fall, annars tas raden bort)

ISBN (I förekommande fall, annars tas raden bort)

Tryck: (I förekommande fall, annars tas raden bort)

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	5
2. INLEDNING	6
Bakgrund	6
Uppdraget	6
Metod	6
Läsanvisning	7
3. UTVÄRDERING AV ETABLERINGSFASEN	7
Etableringsfasen i stort	7
Arbetsstruktur och styrdokument	8
Styrelsemöten	9
Bedömd uppfyllelse av mål och aktiviteter	10
Mål 1: Genomföra kunskapshöjande seminarier	10
Mål 2: Etablera en struktur för förmedling av resurser och kompetenser	11
Mål 3: Genomföra gemensamma övningar	12
Mål 4: Etablera en trafikslagsövergripande samverkansstruktur	13
Trafikslagsövergripande övningar	14
Samverkansfrämjande aktiviteter	15
Studier, utredningar och kartläggningar	16
Kommunikationsaktiviteter	16
4. TANKAR KRING TP SAMS FRAMTID	17
ENKÄTSVAR: TP SAMS arbete efter 2017	18
INTERVJUSVAR: TP SAMS i framtiden	18
5. FRAMTIDA UTVÄRDERINGAR AV TP SAMS ARBETE	22
6. ÖVRIGT	22
Reflektioner från Länsstyrelsen i Stockholm	22

1. Sammanfattning

För att stärka transportsektorns förmåga vid samhällsstörningar och hitta lösningar på de utmaningar som störningarna medför, samverkar transportbranschen och myndigheter genom TP SAMS. Under perioden 2015-2017 har TP SAMS etablerats och en mängd olika aktiviteter har genomförts såsom seminarier, studier och övningar som är till nytta för sektorns aktörer. I föreliggande rapport sammanfattas den utvärdering som har gjorts för TP SAMS etableringsfas i syfte att identifiera slutsatser och rekommendationer kring TP SAMS fortsatta arbete.

Respondenterna upplever att upplägget inom TP SAMS i stort har fungerat mycket bra. Styrdokumenten har gett ett gott stöd, liksom arbetsstrukturen och hemsidan, och det uttrycks många positiva ord om Trafikverkets och kansliets roll som har haft förutsättningar att driva arbetet och gjort detta på ett mycket förtjänstfullt och engagerat sätt.

Såväl formulerade mål och strategier för TP SAMS arbete som fastställda aktiviteter har utvärderats med hänsyn till målpuppfyllnad och samtliga har som helhet bedömts som *bra* och *mycket bra* vilket är ett väldigt bra betyg. Några delar som respondenterna verkligen har tryckt på som upplevs som mycket positiva är följande:

- Övningarna som har gett goda möjligheter att utveckla krisberedskapsförmågan och utveckla de personliga nätverken med andra aktörer
- De kompetenshöjande föredragningarna i anslutning till styrelsemötena

En stor del av utvärderingen tar sikte på framtiden – dvs. det arbete som tar vid efter etableringsfasen. Nedan lyfts några av de saker fram som respondenterna har pekat på.

- Det är bra att Trafikverket har en sammanhållande roll.
- En stor utmaning är hur man ska gå till väga för att få branschorganisationernas medlemmar att engagera sig. Nyttan för företagen och attraktivitet i aktiviteterna föreslås bland annat för att skapa en god genomslagskraft.
- Det är viktigt att hitta sätt för att förkorta startsträckan för nya medlemmar. Bland annat föreslås framtagning av introduktionsmaterial och genomförande av introduktionsmöten fysiskt eller via Skype.
- Ta fram ett bra visningsmaterial som med tydlighet visar TP SAMS budskap.
- En mängd olika förslag har lämnats gällande önskemål om kompetenshöjande föreläsningar i samband med styrelsemötena såsom IT-hot, FHS utbildningar, lagstiftning kopplat till höjd beredskap och krig, redovisningar och utvärderingar av faktiska händelser som el-bortfallet i Luleå och terrorattentatet på Drottninggatan.

Även Länsstyrelsen i Stockholm som har deltagit i flera av TP SAMS aktiviteter har medverkat i utvärderingen. Länsstyrelsen uttrycker att detta har varit mycket värdefullt bland annat när det gäller förberedelsearbetet för civilt försvar och Länsstyrelsen har en stor förhoppning om att kunna göra TP SAMS till samarbetsorganisation.

2. Inledning

Bakgrund

Samhällsviktiga transporter måste kunna genomföras även vid samhällsstörningar och transportresurser kan även vara avgörande i hanteringen av en störning. Långvariga elavbrott, svåra stormar och översvämningar är exempel på händelser som kan drabba transportsektorn hårt. Planering krävs även för den värsta tänkbara samhällsstörningen, höjd beredskap och krig.

För att stärka transportsektorns förmåga att förflytta passagerare och gods från A till B även vid samhällsstörningar, samverkar transportbranschen och myndigheterna genom TP SAMS. TP SAMS är ett sätt för transportbranschen och myndigheterna att tillsammans hitta lösningar på utmaningar som samhällsstörningar medför.

Transportsektorns samverkan inför samhällsstörningar (TP SAMS) är ett transportslagsövergripande forum för privat-offentlig samverkan (POS). TP SAMS medlemskrets utgörs av branschorganisationer och myndigheter. Huvudsyftet med forumet är att stärka transportsektorns samlade förmåga att hantera samhällsstörningar genom utökad samverkan kring frågor som relaterar till krisberedskap och åtgärder inför och vid höjd beredskap.

TP SAMS etableras under perioden 2015-2017 med statligt stöd via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Under perioden genomförs seminarier, studier och övningar som är till nytta för transportsektorns aktörer. Innan 2018 ska former för det fortsatta arbetet samt långsiktig finansiering för TP SAMS vara säkrade.

Uppdraget

Vid TP SAMS bildande utarbetades styrdokument för arbetet. Dessa inkluderar arbetsformer, mål och strategier och kommunikationsplan. Med utgångspunkt i dessa styrdokument finns ett behov av att utvärdera måluppfyllelsen i arbetet samtidigt som det ska göras en mer allmän analys och reflektion kring etableringsfasen. Uppdragets huvudsakliga mål är att identifiera slutsatser och rekommendationer kring TP SAMS fortsatta arbete.

Metod

Uppdraget har genomförts av två konsulter som tidigare inte har arbetat inom ramen för TP SAMS aktiviteter. Uppdraget har i huvudsak omfattat följande delar:

- Upptagsmöte med Roland och Kajsa för beskrivning av uppdragets omfattning.
- Inläsning av för TP SAMS grundläggande dokument på projektets hemsida.
- Framtagning och utskick av enkät till TPS SAMS medlemmar.
- Framtagning av fördjupade intervjufrågor och genomförande av intervjuer.
- Sammanställning och analys av insamlad information.

- Framtagning av utkast på rapport.
- Presentation av resultat för TP SAMS styrelse.
- Utskick av rapporten på remiss.
- Justering av synpunkter och därefter leverans.

Enkäten skickades ut till 21 respondenter. 11 svar har registrerats. Fördjupade intervjuer har genomförts med 10 aktörer.

Läsanvisning

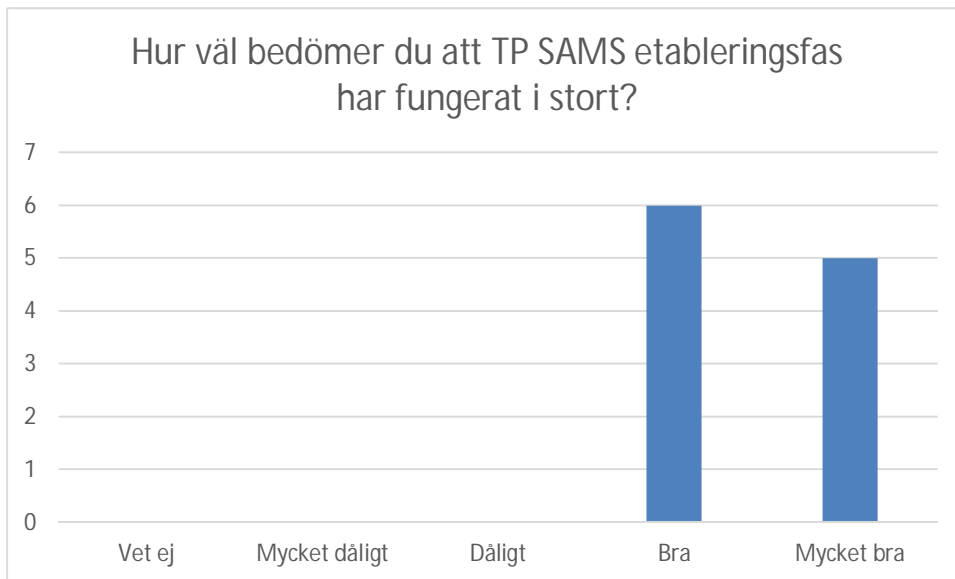
Rapporten är uppbyggd på följande sätt:

Kapitel 1	Sammanfattar rapporten
Kapitel 2	Ger en inledning till rapporten med bakgrund, uppdrag och metod
Kapitel 3	Sammanfattar utvärderingen av TP SAMS etableringsfas med utgångspunkt i de uppsatta mål och aktiviteter. Som grund ligger enkätsvar och fördjupade intervjuer med ett antal aktörer.
Kapitel 4	Sammanfattar tankar kopplat till TP SAMS framtida arbete. Även detta avsnitt bygger på enkätsvar tillsammans med de fördjupade intervjuerna.
Kapitel 5	Lyfter fram tankar kring utvärdering av TP SAMS framtida arbete.
Kapitel 6	Redovisar de kommentarer som lämnats in under punkten <i>Övrigt</i> i enkäten samt sammanfattar de tankar och reflektioner som återkopplats från Länsstyrelsen i Stockholm som följt TP SAMS i flera delar under etableringsfasen.

3. Utvärdering av etableringsfasen

Etableringsfasen i stort

Enkäten visar tillsammans med de fördjupade intervjuerna att deltagarna i TP SAMS i huvudsak är mycket nöjda med hur arbetet har drivits under etableringsfasen. Enkätsvaren kopplat till *respondenternas åsikt om etableringsfasen i stort* framgår av tabellen nedan.

Arbetsstruktur och styrdokument

Fråga: *Har arbetsstrukturen och styrdokumenterna som funnits under etableringsfasen gett ett bra stöd? Ser du behov av justeringar/kompletteringar för att få förståelsen och arbetsformerna ska bli/funkera ännu bättre i framtiden?*

I allt väsentligt menar respondenterna att upplägget för TP SAMS i stort har fungera mycket bra med allt ifrån upplägg till utveckling och inte minst övningarna som synes vara mycket uppskattade. Styrdokumenten har gett ett gott stöd och arbetet har fungerat väl mycket tack vare ett bra kansli som haft en god struktur och möjlighet att kunna avsätta tid för utveckling och aktiviteter. Under projektiden är det många frågor som har beaktats såsom totalförsvarsfrågor och Trafikverkets samordnande roll. I detta upplevs också webbsidan ha bidragit genom att utgöra ett bra stöd som bibliotek för alla dokument.

De funderingar som lyfts rör följande områden:

- Det riskerar att bli lite "mycket papper" vilket gör att det bör övervägas möjligheten till en introduktion för nytilkomna styrelseledamöter för att de på ett enkelt sätt ska komma in i TP SAMS "värld".
- Då TP SAMS är ett frivilligt åtagande finns rätten och möjligheten att lämna styrelsen när som utan juridiska förpliktelser. Detta faktum har både sina för- och nackdelar.
- Deltagarna i styrelsen kan ha olika mandat varför det är viktigt att säkerställa att det finns en "underliggande" organisation hos respektive medlemsaktör för att TP SAMS ska fungera vid en kris.
- Det är viktigt att roller och ansvarsförhållande är tydliga utifrån olika medlemsorganisationers förutsättningar/arbetsätt.

I samband med de fördjupade intervjuerna har det bland annat diskuterats möjligheterna att underlätta introduktionen för nytilträdde medlemmar/deltagare. Merparten menar att dokumentationen inom ramen för TP SAMS upplevs hålla en bra nivå men såklart kan man

fundera över att hitta sätt som kan underlätta lärandet och förkorta startsträckan där några exempel är:

- Introduktionsmöte/-dag som ger nya deltagare möjlighet att snabbt få en förståelse för arbetet.
- Nya medlemmar kan "intervjua" medlemmar som varit med under en tid för att på så sätt få en god uppfattning om TP SAMS och effekterna av medlemskapet.
- Introduktionsmaterial som nya medlemmar kan läsa in sig på. Detta kan följas upp av en kortare genomgång på Skype om cirka 30 min.
- Det vore bra med en presentation av alla deltagare tillsammans med bild.
- Eventuellt kan informationen på hemsidan nivåindelas så att det finns en miniminivå eller liknande för nytillkomna deltagare.
- Ett introduktionspaket som de nya medlemmarna kan få bestående av bildpresentationer och/eller film.

Styrelsemöten

Fråga: Redogör för din uppfattning om de styrelsemöten som genomförts vad gäller form, innehåll och frekvens. Vad har varit bra och finns det något som med fördel bör ändras?

Enkätsvaren visar på en stor förnöjsamhet med genomförandet av styrelsemötena. Många positiva ord höjs om formatet med en traditionell styrelsemötesdel och en kompetenshöjande del. Det råder utan tvivel en stor uppskattning kring de föreläsningar som genomförts där det uttrycks att dessa är *intressanta, utvecklande, ger perspektiv och kunskapsbredd*. Också mötesfrekvensen 4 ggr/år bedöms som bra även om det finns funderingar kring hur det bör se ut framöver i samband med att etableringsfasen övergår till något annat. Förslag lyfts på att kanske behöver antalet möten ökas en aning (från 4 till 5 möten per år?) alternativt att styrelsemötena kompletteras med arbetsgruppsmöten med ett tydligare fokus på produktion, samtidigt som vissa har uttryckt att 4 möten är det man behöver och hinner under ett år. Alla måste inte vara engagerade i allt varför dedikerade arbetsgrupper skulle kunna utses med uppgift att arbeta med utpekade uppgifter.

Vidare lyfts förslag kring hur man kan göra för att öka kontinuiteten hos deltagarna. Merparten trycker på att alla aktörer borde ha ordinarie styrelseledamot och en ersättare. Men det finns också röster som säger att det kan vara svårt att ställa krav på ordinarie och ersättare för alla medlemmar då de egna resurserna hos vissa är mycket knappa. Ett förslag som har lyfts är att även ersättarna erbjuds att vara med på möten tillsammans med ordinarie ledamöter om det inte innebär för stort antal deltagare.

En stor utmaning som lyfts fram i sammanhanget är hur man ska gå tillväga för att få branschorganisationernas medlemmar att engagera sig.

- Det är viktigt att förklara syftet med TP SAMS och uppdraget. Upplevs det som viktigt kommer TP SAMS att prioriteras.

- Medlemmarna måste involveras i arbetet. Startas exempelvis arbetsgrupper bör medlemmar tas med i dessa.
- Det krävs lite mer respons från myndigheter och politiker. Små organisationer lever under knappa förhållanden varför en framgångsfaktor är att myndigheter och politiker måste visa att mindre organisationer är viktiga och behövs.
- Någon form av ersättning så att medverkan i TP SAMS innebär en kostnadsneutralitet.
- Det kan krävas en tvingande avtalsbundenhet för att få rätt nivå engagerad.
- Nivåhöjande utbildningar är attraktiva och skapar stort intresse och engagemang som leder till nya tankar och idéer. En sådan utveckling skulle kunna göras tillsammans med exempelvis Forsvarshögskolan och innehålla såväl kortare som längre kurser indelade i olika nivåer. Detta skulle också ge positiva effekter som social delaktighet och gemenskap.

Bedömd uppfyllelse av mål och aktiviteter

TP SAMS styrelse utarbetade och formulerade mål och strategier för TP SAMS arbete under etableringsperioden. Som en viktig del i utvärderingen av TP SAMS etableringsfas ingår att utvärdera måluppfyllelsen i det arbete som gjorts. För respektive mål ombads respondenterna besvara följande frågor:

- *Hur väl har målet som helhet uppfyllts?*
- *Vilka aktiviteter kopplat till målet ser du har bidragit extra till måluppfyllelsen? På vilket sätt och vilken tror du är anledningen?*
- *Finns det aktiviteter kopplat till målet som inte föll ut som förväntat? Varför/vilken tror du är anledningen?*

Utifrån målen fastställdes en aktivitetsplan innehållande en rad aktiviteter i syfte att skapa värde för transportsektorn i sin helhet och samhället i övrigt. Aktiviteterna har i huvudsak bestått i:

- *trafikslagsövergripande övningar*
- *samverkansfrämjande aktiviteter*
- *studier, utredningar och kartläggningar*
- *kommunikationsaktiviteter*

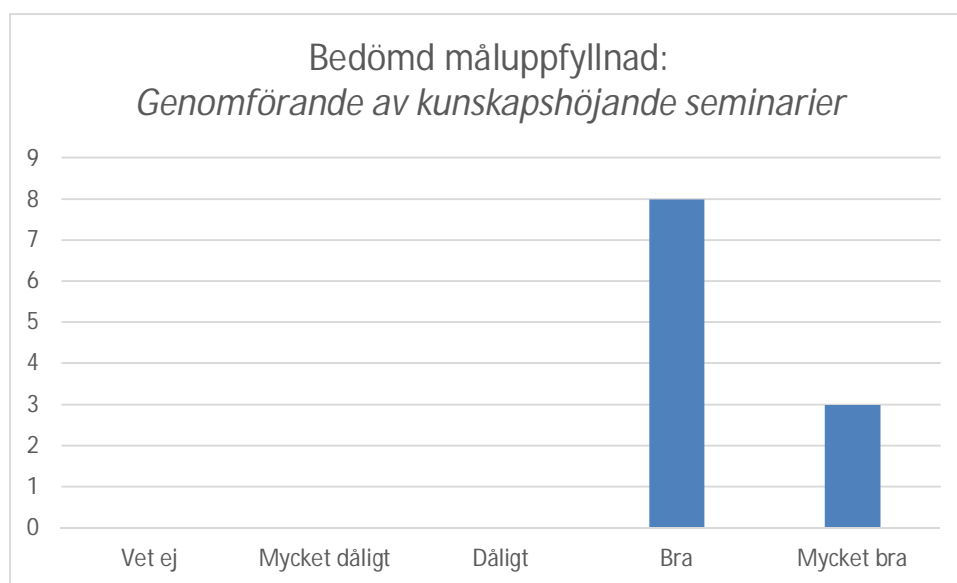
I enkäten ombads respondenterna även att besvara frågor om de aktiviteter som genomförts. I detta avsnitt sammanfattas utvärderingen kopplat till TP SAMS uppsatta mål och aktiviteter.

Mål 1: Genomföra kunskapshöjande seminarier

Målet i sin helhet är uttryckt på följande sätt:

”Den 31 december 2017 har kunskapen om ansvar, roller, kompetenser och resurser för att hantera samhällsstörningar ökat bland aktörerna i transportsektorn genom att aktörerna i TP SAMS och i medlemmarnas nätverk gemensamt genomfört kunskapshöjande seminarier vid minst tre tillfällen.”

Enkätsvaren visar att TP SAMS medlemmar tycker att målet som helhet har uppfyllts på ett bra sätt.

Av enkätsvaren framgår vidare att respondenterna inte ser att det finns några aktiviteter som inte fallit ut som förväntat. Däremot lyfts flera områden fram som man anser har bidragit extra till måluppfyllelsen:

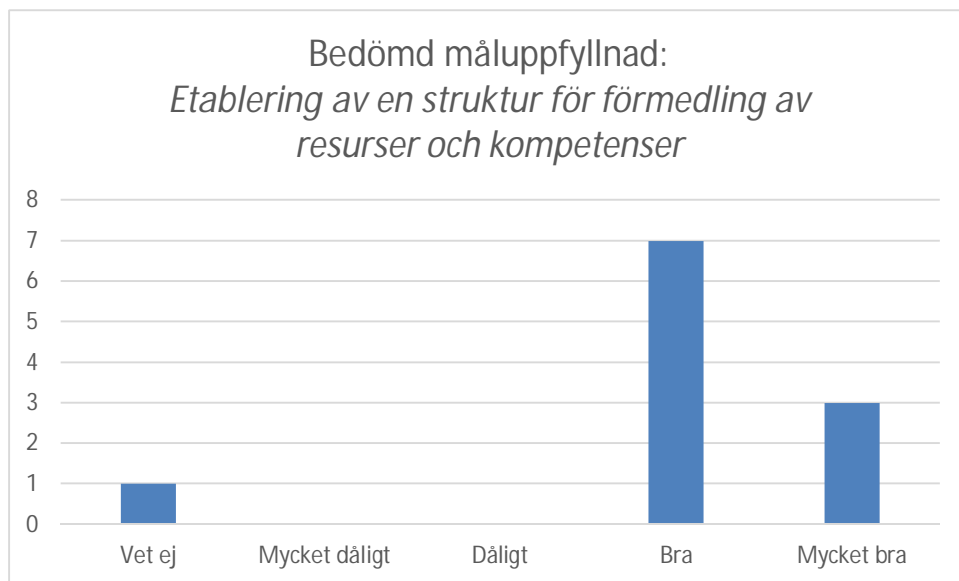
- Helheten har varit bra.
- Repetition, återkoppling och utvärderingar som gör att man tänker till en extra gång.
- Presentationsdelen i samband med styrelsemötena har varit bra.
- Styrelsemötena har höjt kunskapsnivån hos många deltagare. Vidare har diskussionerna under rasterna har bidragit på ett bra sätt.
- Mötesplats 2015

Mål 2: Etablera en struktur för förmedling av resurser och kompetenser

Målet i sin helhet är uttryckt på följande sätt:

”Den 31 december 2017 har förmågan till trafikslagsövergripande samverkan vid samhällsstörningar ökat genom att aktörerna i TP SAMS tillsammans med medlemmarnas nätverk etablerat en struktur för förmedling av resurser och kompetenser som kan nyttjas vid samhällsstörningar.”

Enkätsvaren visar att TP SAMS medlemmar tycker att målet som helhet har uppfyllts på ett bra sätt.

Följande aktiviteter anses ha bidragit extra till måluppfyllelsen:

- Grupputvecklingen och de kompetenshöjande föredragningarna på styrelsemötena
- Bra med ett nätverk där man också nu börjat lära känna varandra och varandras organisationer. Detta underlättar informationsutbyte och möjligheterna att stödja och hjälpa varandra.
- Den utredning som genomförts och som pekar på vad som behöver tas tag i framgent.
- De initiala möten var bra för att etablera vad TP SAMS ska stå för – bra med etablering av en gemensam bas.

På frågan om det finns aktiviteter kopplat till målet som inte föll ut som förväntat togs följande upp:

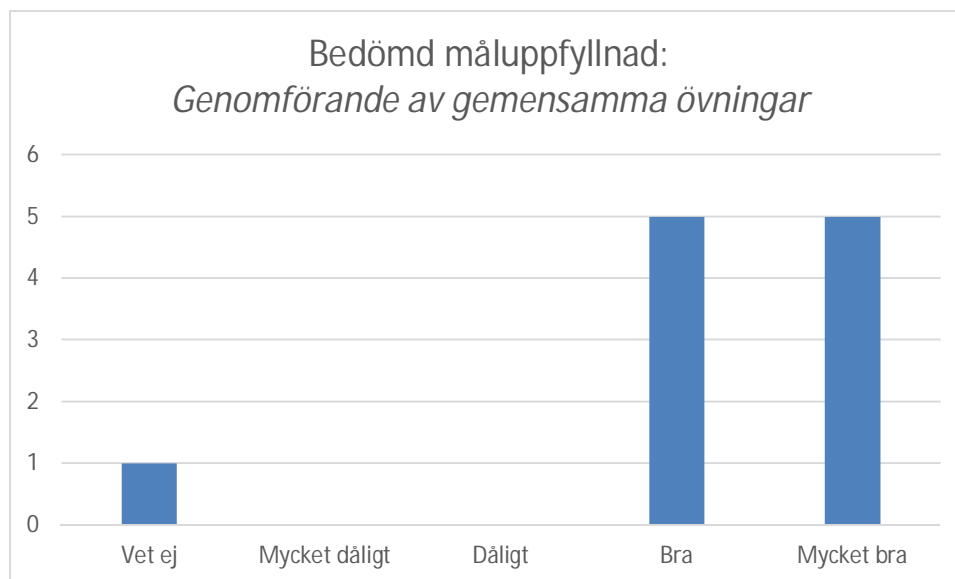
- Medlemmarna bör i högre grad själva förkovra sig i transportövergripande kunskap. Under etableringen hade detta inte behövt få så hög prioritet.
- Möjligen att utredningen blev lite för komplicerad så att den inte fått förväntad genomslagskraft. Innehållet behöver tas omhand under 2018.
- TP SAMS är på rätt väg men det återstår en bit innan en fungerande struktur finns på plats. Förslag på väg framåt är fortsatt arbete med förtydligande av ansvar och roller samt att övningar kan ge god effekt.

Mål 3: Genomföra gemensamma övningar

Målet i sin helhet är uttryckt på följande sätt:

”Den 31 december 2017 har förmågan till trafikslagsövergripande samverkan vid samhällsstörningar ökat genom att aktörerna i TP SAMS och i medlemmarnas nätverk gemensamt övats vid minst två tillfällen.”

Enkätsvaren visar att TP SAMS medlemmar anser att även detta mål har uppfyllts på ett bra sätt.

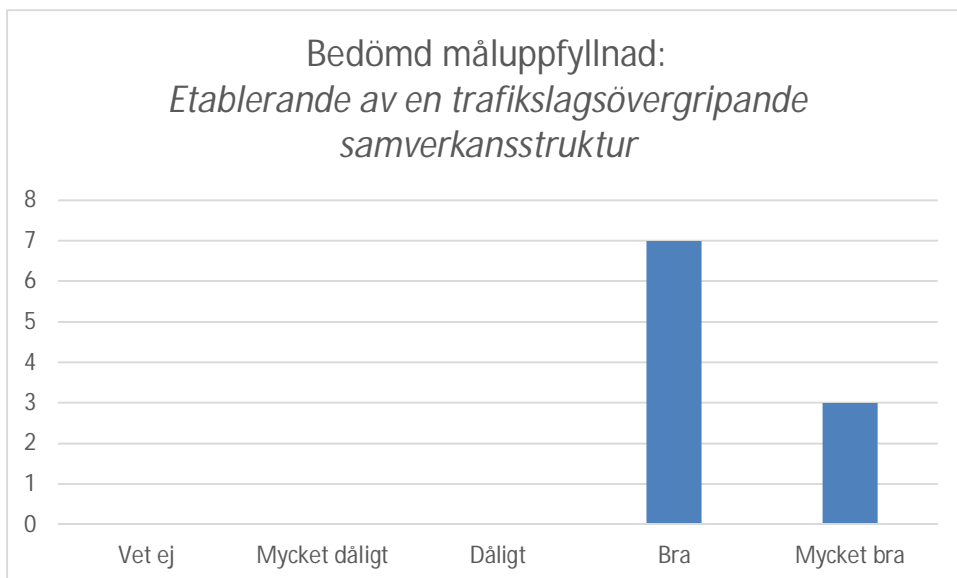
Svaren från respondenterna är mycket tydligt – övningsverksamheten är mycket uppskattad! Det trycks på proffsiga övningsledare, konkreta och gemytliga övningar som håller en bra nivå inkluderande de olika aktörerna som alla skiljer sig åt – stora som små, offentliga som privata. Man menar vidare att det är en utmaning att öva TP SAMS i den mer strategiska rollen, då många organisationer till vardags har en operativ roll. Vidare lyfts det fram att även om TP SAMS roll vid en händelse har diskuterats vid ett flertal tillfällen så är nog inte alla helt överens om vad den faktiskt är – vad det faktiskt innebär för TP SAMS att vara ett rådgivande organ. Även övningsformatet *seminarieform* har varit uppskattat då det bidragit till engagerade diskussioner och lyft fram spännvidden på kompetens hos medlemmarna vad gäller krisberedskap och höjd beredskap. Det lyfts fram att rätt utformade övningar medför att deltagarna får med sig erfarenheter, förbättringsmöjligheter och en fördjupad kunskapshöjning.

Mål 4: Etablera en trafikslagsövergripande samverkansstruktur

Målet i sin helhet är uttryckt på följande sätt:

”Den 31 december 2017 har en trafikslagsövergripande samverkansstruktur för informationsutbyte avseende hantering av samhällsstörningar inom transportsektorn upprättat genom att TP SAMS etablerats permanent och förutsättningar för den fortsatta driften av organisationen avseende finansiering, arbetsformer och verksamhetens inriktning skapats.”

Tabellen nedan visar att respondenterna anser att även detta mål har uppfyllts på ett bra sätt.

Kommentarerna kopplat till målet visar på att fler anser att det är bra att Trafikverket gets ett tydligt uppdrag. Ett permanent kansli anses som viktigt och väsentligt för verksamheten där Trafikverket innehar ordföranderollen tills styrelsen säger annat.

Trafikslagsövergripande övningar

Respondenterna ombads att besvara följande frågeställningar:

Hur väl anser du att de trafikslagsövergripande övningarna som har planerats, genomförts och utvärderats av TP SAMS under etableringsfasen har bidragit till att öka

- *Kunskapen kring ansvar, roller och resurser hos aktörerna?*
- *Respektive aktörs förmåga till samverkan och förmåga att upprätthålla verksamhet vid samhällsstörningar?*

Diagrammen nedan visar respondenternas svar.

Några slutsatser som respondenterna skickar med när det gäller planeringen av framtida övningsverksamhet inom TP SAMS är följande:

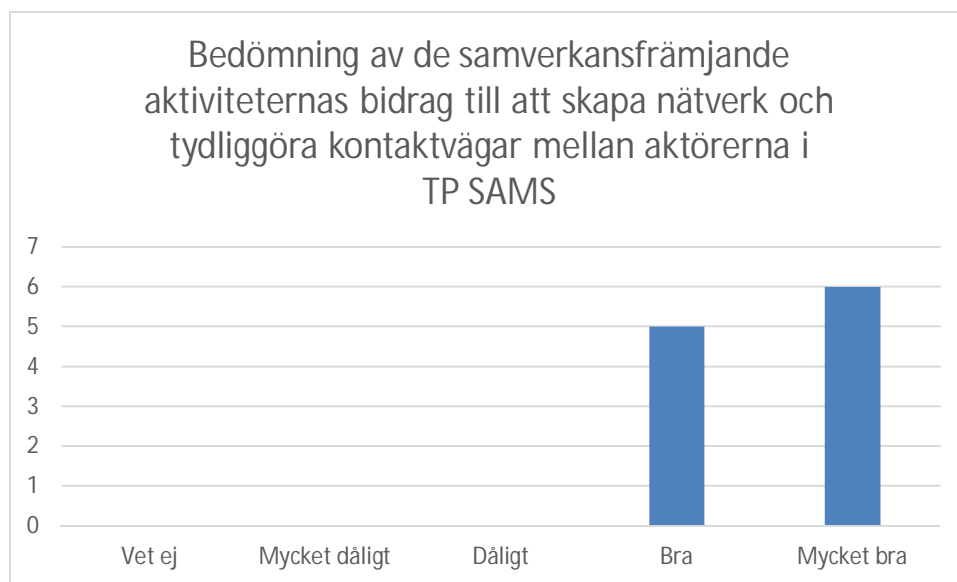
- Fortsätta som tidigare – övningsplanerarna verkar ha bra koll!
- Det är viktigt att det finns tydliga syften och mål för övningar samt att tillse att alla trafikslagen berörs och görs engagerade.

- Det finns en ovana när det gäller hanteringen av metodik vid kris vilket behöver betonas i framtida övningar.
- I de scenarier som övningarna omfattar bör regeringen agera varför inspel och agerande från regeringen behöver tas med i framtida övningar.
- Det är viktigt att beakta att branschorganisationerna inte har så stort inflytande över hur medlemmarna ska agera som kanske förväntas av myndigheterna.

I samband med de fördjupade intervjuerna uttrycktes att övningarna verkligen har utvecklats över tid och blivit riktigt bra varför rekommendationen är att fortsätta på inslagen linje. Övningarna har gett goda möjligheter till att öva och utveckla krisberedskapsförmågan och till att utveckla de personliga nätverken med andra aktörer. För den långsiktiga planeringen bedöms det som bra med variation av övningsformaten. Förslag har lyfts fram när det gäller möjligheten för TP SAMS styrelse att öva mot riktiga företag i samband med övningar och inte bara ett motspel vilket man tror kommer att väcka än med realistiska diskussioner. Vidare har förslag lämnats om att låta polismyndigheten planera och leda en övning. Detta skulle medföra att alla i TP SAMS kliver in "blinda" i övningen och ges samma förutsättningar vilket skulle spegla verkligheten. Att vara en del av andra större övningar togs också upp.

Samverkansfrämjande aktiviteter

Respondenterna ombads att bedöma hur de samverkansfrämjande aktiviteterna som initierats av TP SAMS under etableringsfasen har bidragit till att skapa nätverk och tydliggöra kontaktvägar mellan aktörerna inom transportsektorn. Resultatet framgår av tabellen nedan.

Följande slutsatser skickas med när det gäller planeringen av framtida aktiviteter:

- Aktörerna är väldigt olika vilket gör det svårt att hitta "standards".
- Det är viktigt med aktiviteter så gör att aktörerna lär känna varandra vilket underlättar framtida kontakter.

- Det är viktigt att tänka på närvaroöppenhet, relevans och intresse. Trevliga avbrott i vardagen gör att folk kommer på mötena.
- Utvecklingen bör gå mot att fler blir mer engagerade från medlemmarna vilket minskar sårbarheten.

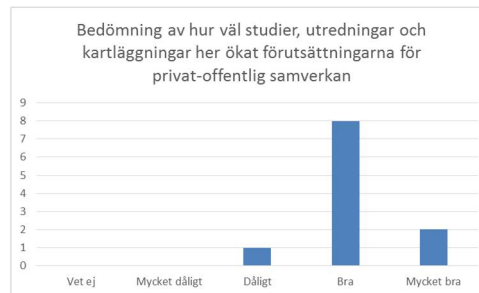
Studier, utredningar och kartläggningar

Respondenterna ombads att besvara följande frågeställningar:

Hur väl anser du att studier, utredningar och kartläggningar som genomförts av TP SAMS under etableringsfasen har ökat:

- *Kunskapen kring ansvar, roller och resurser hos aktörer i transportbranschen?*
- *Förutsättningarna för privat-offentlig samverkan?*

Diagrammen nedan visar respondenternas svar.

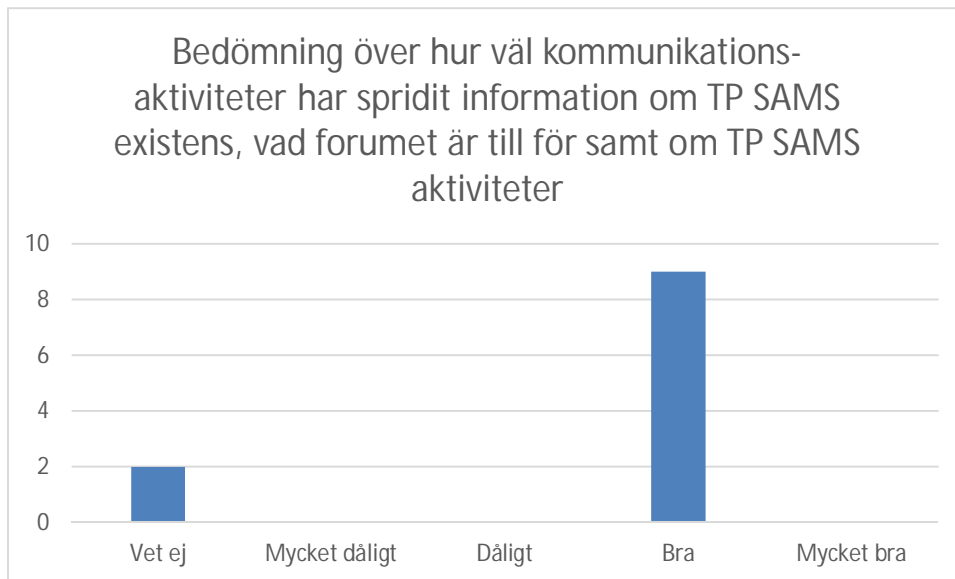

Nedan listas de slutsatser som respondenterna önskar skicka med gällande planeringen av framtida studier, utredningar och kartläggningar.

- Framtagning av lägesrapporter i form av Power Point-bilder vilket skulle underlätta spridningen av intern information.
- Det bedöms som bra att det är ett kansli och en mindre grupp som tolkar och tar fram aktiviteter som därefter presenteras för deltagarna.
- Det är bra om studier, utredningar och kartläggningar kan göras med målinriktade och kortfattade. Några av studierna har blivit onödigt mångordiga med mycket upprepningar. Risken är att det inte är så många som orkar ta studierna till sig.
- Att inte göra studier, utredningar och kartläggningar för komplicerade. Tydligt, enkelt och användbart bör vara ledorden.

Kommunikationsaktiviteter

Tabellen nedan illustrerar respondenternas bedömning över hur väl de anser att de kommunikationsinsatser som genomförts av TP SAMS under etableringsfasen har spridit information om TP SAMS existens, vad forumet är till för samt om TP SAMS aktiviteter.

De slutsatser som skickas med när det gäller framtida planering av ovanstående är:

- Med ett kansli kommer det att löpa på bra!
- Ge (bransch-)tidningarna underlag att skriva om TP SAMS. Detta utgör ett bra och effektivt sätt att nå ut med information.
- Utveckla hemsidan samt ta fram ett bra visningsmaterial som med tydlighet visar TP SAMS budskap. Ett sådant material kan bland annat nyttjas av styrelsemedlemmarna för att presentera TP SAMS och dess verksamhet i de egna kanalerna och medföra en god enhetlighet och underlätta i arbetet med att förankra, informera och inspirera. Man kan även använda hemsidan för att presentera deltagande organisationer, FAQ, och som en resursbas som kan ersätta vissa mailutskick.
- Vid störningar är kommunikation en av de avgörande faktorerna för hur en störning kommer att hanteras. Ett område att titta på framöver är möjligheten till att ha ett robust kommunikationsverktyg för samverkan vid kriser/störningar.
- Månadsvisa nyhetsbrev
- Fortsätta att "sälja in" TP SAMS till en vidare krets än företrädarna för respektive branschorganisation.

4. Tankar kring TP SAMS framtid

Stor del av informationen i tidigare avsnitt tar sikte mot framtiden och utvecklingsmöjligheter men i utvärderingsarbetet avsattes utrymme i såväl enkät som i de fördjupade intervjuerna till att blicka och önska framåt. Den första delen i detta avsnitt sammanfattar enkätsvaren medan del två sammanfattar tankar och synpunkter som samlats in i samband med de fördjupade intervjuerna.

ENKÄTSVAR: TP SAMS arbete efter 2017

Nedan sammanfattas de rekommendationer som lämnats i enkäten kopplat till TP SAMS fortsatta arbete.

- Fortsätt på den inslagna vägen!
- Etablerandet av ett kansli och fortsatta övningar kommer att ge verksamheten en skjuts framåt. Både utåt för möjligheten till samverkan och som ett stöd till styrelsen
- Enklare lägesrapporter via e-post mellan möten.
- Kompetenshöjande seminarier via länk
- Fortsatt följa uppbyggandet av det civila försvaret
- After work med jämna mellanrum för att fortsätta nätverkandet under enklare former
- Målsättningen bör vara att fortsätta att stärka samarbetet – både det privat/offentliga men också mellan de branscher som deltar
- Arbeta mer på att förstå olika aktörers behov
- Fortsatt arbete med att förtydliga roller och ansvar – det behövs en roll inom TP SAMS med uppgift att det vi uppfattar att vi har gjort verkligen fungerar i verkligheten.

INTERVJUSVAR: TP SAMS i framtiden

Fråga: *Vilka tror du blir de största utmaningarna inför det fortsatta arbetet?*

- Legitimitet och relevans – det finns en hotbild och det gäller att vara tydlig med det gentemot aktörerna. Det är viktigt att få en prioritering på TP SAMS hos medlemmarna och det gör det om det finns en hotbild.
- Att få myndigheterna och politikerna att förstå vad företagen kan erbjuda och deras roll. Det måste ligga i alla myndigheters agerande att ta med beredskapsaspekten så att den finns med i bakgrunden hela tiden. Det är viktigt att vi har företag i landet som räknas in i och bidrar till landets totala beredskap.
- Privat-offentlig samverkan
- I samhället idag är takten snabb varför en av utmaningarna är att få en förståelse för aktuella hotbilder och en förståelse för hur vi kan agera fort. Vi behöver "*komma ifatt tiden*".
- En stor utmaning är den stora mängden av aktörer och hur vi får ihop alla dessa.

- När försvarsplaneringen nu drar igång kommer det säkerligen att medföra att bland annat transportorganisationerna kommer att bli mer uppboundna i den planering som görs. TP SAMS i sin nuvarande form bygger på frivillighet medan Försvarsmaktens planering i högre utsträckning kommer att vara styrande. Framöver kan det bli en utmaning när det gäller området civil beredskap hur detta faktum med styrande planering och frivilliga forum ska kunna jämkas samman.
- Omvandlingen med att TP SAMS ska ingå under Trafikverkets paraply framöver och gå från det ideella till det professionella, samt få en formellare struktur av arbetet.
- Engagemang och finansiering för de privata aktörerna.
- Fastställa den formella rollen och klara ut följande frågeställninga; Vad är TP SAMS? Ska det "bara" vara ett rådgivande organ eller ska det ha en operativ roll? Hur pass tvingande är medlemskapet? Avtal? Krigsplacering? Vid samhällsstörning, hur mycket är man sin ordinarie roll och hur mycket är man TP SAMS medlem?

Fråga: *Vad ser du mest fram emot med nästa fas av TP SAMS?*

- Att fortsätta på den inslagna vägen där övningar bör vara en viktig och prioriterad del. Det vore roligt med aktiviteter där lärande pass kopplas samman med övningar – kunskap varvat med praktik.
- Att sälja in det som är det viktiga. Här finns en resurs i form av alla företag och vi behöver hitta sätt hur vi skall nyttja denna resurs för att allt ska fungera på ett optimalt sätt.
- Det behöver klaras ut om företagen idag har någon skyldighet att vara med att agera när något händer. Kommer det exempelvis att förekomma krigsplacering av personer inom TP SAMS?
- Privat-offentlig samverkan
- Det har fungerat mycket bra hitintills – driftsfasen känns jättespännande och att få med alla medlemmar på den här resan.
- Ju mer man kan förbereda sig inför såväl kriser som höjd beredskap, desto bättre möjlighet att kunna påverka hur man kommer att arbeta i kris och höjd beredskap. Möjligheterna ökar avsevärt om man är förberedd vilket bör vara en bra strategi för TP SAMS.
- Få TP SAMS på plats inför övningen 2020 och att transportsektorn ska vara en förebild.
- Att röra sig mer mot det konkreta och formaliteterna och kunna ha dialoger om detaljer.

Fråga: *Vilka ytterligare åtgärder ser du utöver det som diskuterats som gör att arbetet kan få ännu större genomslagskraft?*

- Det är viktigt att det finns nytta för företagen i TP SAMS verksamhet och en attraktivitet i aktiviteterna – det ger genomslagskraft.
- Övningar är ett bra sätt att få stor genomslagskraft. Övningar ger en god insyn i hur olika organisationer fungerar, vad de har för förutsättningar osv.
- En idé är att några i styrelsen kan vara mer aktiva och marknadsföra syftet och belysa problemen och det arbete som behöver göras hos presumtiva TP SAMS-aktörer.
- Uthålligheten bör diskuteras – deltagandet i TP SAMS är på frivillig basis men en väg framåt kan vara att aktörerna får skriva under ett "*letter of intent*".
- Ju mer vi kan förankra och synliggöra det vi vill, desto större möjlighet att få "*spin off-effekter*".
- Att fundera över prioriteringar av transporter och drivmedel. Har man det här klart så kanske resultatet vid en eventuell framtida kris blir bättre då det i det förberedande arbetet finns goda möjligheter att påverka. Ett gott exempel på en sådan förberedelse utgörs av Styrel.
- Fokusera på målbildsutveckling och transportsektorns nya roll. Få strukturer på plats för företagsplaneringen och transportsektorns lägesbild, för då strukturerna är på plats blir resten lättare.
- Det interna arbetet att hitta en digital plattform som medger möjligheter att dela information mellan aktörerna. Kanske något sorts intranät för TP SAMS medlemmar med personlig inloggning där det alltid finns aktuell information, kontaktlistor, åtgärdslistor osv.

Fråga: *Hur ser du på TrV:s och kansliets roll? Hur kan de stödja arbetet på bästa sätt?*

- Den är bra – det är bara att fortsätta!
- Det är bra att Trafikverket har en sammanhållande roll. Trafikverket har ju fått en huvuduppgift när det gäller beredskapsplaneringen så det är bra att de har den rollen inom TP SAMS.
- Det är mycket bra att uppgiften ligger hos Trafikverket. De stödjer arbetet på ett bra sätt.
- Det är bra att det ligger på Trafikverket – det skapar en tydlighet. Projektet kan fortsätta som det gör nu. Dock är det viktigt att vi har dedikerade människor som jobbar med detta för att det ska fungera.
- Trafikverkets roll i TP SAMS har fungerat väldigt väl. Trafikverket har ju ett regeringsuppdrag när det gäller samordning av transporter när det gäller civilt försvar varför sammanhållande och drivande inom TP SAMS ligger väl i linje med detta.

- Det har utvecklats under tiden som man arbetat med frågorna. Det är viktigt att man fortsätter vara lyssnande mot både myndigheter, branschorganisationer och statliga bolag och är absorberande på vilket stöd som behövs för tillfället.
- Det har varit bra inriktning och bra stegring och trenden är korrekt och bra hittills. Det blir mer på riktigt med specifikationer på kansliet med hur ofta och länge de ska träffas osv.
- Det är bra att det finns utpekade ansvariga med administrativa uppdrag att hålla ihop gruppen och vara organisatörer.

Fråga: *Har du förslag på vad du vill lära dig mer om i de fördjupade föreläsningarna/presentationerna i samband med styrelsemötena?*

- Titta med på IT-hot och Cyber Security
- FHS utbildningar
- Ett intressant område, som visserligen har lyfts tidigare om än i mindre omfattning, är information om vad vi har för gammal lagstiftning som fortfarande gäller med pliktlagar och annat kopplat till höjd beredskap och krig och resonera kring vad dessa lagar betyder för aktörerna inom TP SAMS.
- FHS har ett flertal föreläsningar som kan vara av nytta.
- Digitaliseringen påverkar transportbranschens verksamhet lavinartat varför det skulle vara intressant med föreläsningar kopplat till el och digitalisering och transportbranschens känslighet när det gäller IT-attacker. Vid den här typen av föreläsningar är det också bra att ge tid till reflektion såväl för egen verksamhet som för TP SAMS del.
- Ta reda på hur TP SAMS skulle kunna stödja/ vara en del av Länsstyrelsens projekt kopplat till transporter, drivmedel och livsmedelsförsörjning. Kontaktperson för detta vid Länsstyrelsen i Stockholm är Eva Hamberg, eva.hamberg@lansstyrelsen.se. Länsstyrelsen kommer gärna och föredrar sitt arbete varefter en öppen diskussion kan tas kring samverkan och stöd.
- Det är alltid bra att få dit företrädare för aktuella frågor på politisk nivå. Det får deltagarna att höja blicken och inse att man är del av någonting större.
- Lära sig om Trafikverkets resonemang kring sitt nya ansvar sedan 1 augusti och deras arbetssätt utifrån länsstyrelsens ansvar. Vem tar ansvar för vad? Det är viktigt att Trafikverket lyssnar på branschorganisationerna eftersom de både behöver lyssna på Trafikverket och länsstyrelserna.
- Lära sig mer om vad de olika medlemmarnas organisationer gör utan att fastna i detaljer.
- Redovisningar och utvärderingar från verkliga händelser av samhällsstörningar, exempelvis el-bortfallet i Luleå. Terrorincidenten på Drottninggatan påverkade

många transportslag, men även internationella händelser är av stort intresse som exempelvis attentatet på Bryssels flygplats och händelserna på La Strada i Spanien.

5. Framtida utvärderingar av TP SAMS arbete

Det är få av respondenterna som har uttryckt tankar och åsikter kopplat till framtida utvärderingar av TP SAMS arbete. De som har lämnats är positiva till sättet som denna utvärdering har bedrivits på. Just möjligheten att tycka till via webben har upplevts som bra.

6. Övrigt

I såväl webbenkäten som vid intervjuer har deltagarna erbjudits möjligheten att lämna övriga kommentarer kopplat till TP SAMS etableringsfas som deltagarna känner är av vikt och behöver beaktas i det fortsatta arbetet. Dessa kommentarer finns samlade i punktlistan nedan.

- *På det stora hela, helt ok!*
- *Formella rollen! Räcker inte med att vara ett löst sammansatt rådgivande organ.*

Reflektioner från Länsstyrelsen i Stockholm

Länsstyrelsens samarbete med TP SAMS har varit mycket bra bland annat med tanke på att transportsidan är väldigt intressant för Länsstyrelsen när det gäller förberedelsearbetet för civilt försvar. Länsstyrelsen har en stor förhoppning om att få använda TP SAMS vid kriser som rör transportsektorn. Framöver önskar Länsstyrelsen göra sina behov kända för TP SAMS med förhoppningen om att kunna göra TP SAMS till samarbetsorganisation för Länsstyrelsen. Det som har varit särskilt imponerande är den fullständiga kännedom som deltagarna har haft gällande befintliga transportresurser och vad som kan erbjudas. Informationen har varit oerhört detaljerad och bedöms vara mycket värdefull i en krissituation.

Det scenario som nyttjats i de senaste två övningarna har rört utrymning som är en fråga där länsstyrelsen har ett stort ansvar och frågan om utrymning är för tillfället högaktuell. Länsstyrelsen har bland annat utarbetat en Vägledning för storskalig utrymning tillsammans med ansvariga aktörer i länet. Vid en utrymningssituation är transportresurserna oerhört viktiga. Ett scenario i länet var det som hände 7 april på Drottninggatans som skulle ha kunnat medföra en utrymning bland annat av city med åtgärden att hitta tillräckligt mycket ersättningstrafik. TP SAMS skulle kunna ha gjort mycket nytta i den situationen.

TP SAMS kan vara en viktig del i länsstyrelsens arbete med civilt försvar.

På länsstyrelsen pågår ett arbete med bland annat regional livsmedelsförsörjning där det finns ett stort transportberoende. Länsstyrelsen har vidare ett projektarbete som handlar om transporter och drivmedel där man också tangerar TP SAMS arbete varför Länsstyrelsen känner att det är viktigt att man orienterar varandra om vad som händer. För Länsstyrelsen är det vidare viktigt att sprida kunskapen i egen organisation.

Göran Dahlin vid Länsstyrelsen arbetar med deras samverkan med frivilligorganisationer och kanske kan det finnas någon form av samplaneringsbehov när det gäller bland annat organisationer såsom Bilkåristerna. Länsstyrelsen skriver avtal med frivilligorganisationer och det kan vara bra för TP SAMS att känna till. Länsstyrelsen har också ett antal frivilligkoordinatorer och från Länsstyrelsen säger man att man gärna kommer till TP SAMS styrelse och berättar om detta. Länsstyrelsen önskar också bjuda in personer från TP SAMS för att informera hos Länsstyrelsen internt om TP SAMS uppdrag och arbete och i bredare forum inom länet.

Det personliga mötet är väldigt värdefullt. Det behövs många kunskapshöjande åtgärder och information för att klara de utmaningar vi står inför.

TP SAMS

Transportsektorns samverkan
inför samhällsstörningar

